

KÖLTSÉGTÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Égész évre... 16 kor.
 Negyedévre... 4 "
 Szépén hához hordva:
 Égész évre... 20 kor.
 Negyedévre... 5 "
 Vidékre postán szállítva:
 Égész évre... 24 kor.
 Negyedévre... 6 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétéfő évi
 évi utáni napok kivételével
 Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 2
 Szerkesztőség köziratok visszaszolgáltatására
 vagy megőrzésére nem vállalkozik.
 Előzetesek és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.
 Egyes szám ára 8 fillér.

NAGYVÁRAD, június 18.

A városi tisztviselők fizetésrendezése.

Nagyvárad város törvényhatósága már három délután buzgó odaadással fáradozik a városi tisztviselők fizetésének rendezésével.

Még korántsem fejezték be az égető és a tisztviselők létérdekére éppen úgy, mint a város közigazgatására annyira fontos kérdést, mert a fedezeti rész s a javaslati életbeléptetésének módosítási felett ma határoz a törvényhatóság. Azonban az eddigiekből már konstatálható, hogy ha a keresztülvitelre megtalálja a törvényhatóság a kellő utat, ez a régen vajudó kérdés hosszú időre megoldást nyer.

Ezzel nem azt mondjuk, hogy a megállapított fizetési tételek annyira tökéletesek, hogy azon nem volna még mit simítani; kétségtelenül fennálló sérelmek vannak itt-ott, de nagyjában és egészében meg lehet vele elégedve a tisztikar, mert Nagyvárad város törvényhatósága világosan kimutatta áldozatkészségét, mikor még a tanács javaslatánál is magasabb összegeket állapított meg a dotációknál.

Nem vagyunk barátai a polgárság terhei súlyosításának; napról-napra lát-

juk, minő küzdelemmel tudja a város lakossága a megélhetéshez szükséges eszközöket előteremteni, mégsem zárkóztunk el annak kijelentésétől, hogy a tegnapi tanácskozás helyes mederben folyt, mikor a kisebb állású alkalmazottakkal szemben igyekezett megadni azt, a mi a létminimumot biztosítja s e tekintetben teltette magát a tanács azon szűkmarkúságán, amely az eredeti javaslatból oly szembenézően kiviláglott.

A városi tanács 17 főtisztviselő fizetését 23000 koronával javította, míg ezzel szemben mintegy 500 alkalmazottnak alig juttatott volna 80,000 koronát.

Ezt az aránytalanságot akarta legalább részben megszüntetni a törvényhatóság tegnap, mikor mintegy 30,000 koronával emelte a tanács által készített javaslatot.

Ezzel csak megközelítette azt az alapvetet, amelyből az egész fizetésrendezési javaslat kiindult: a legrosszabban dotált tisztviselők és alkalmazottak tarthatatlan anyagi helyzetének türethetőbbé tételét.

Igaz, hogy így tetemesen megnehezítette az életbeléptetés kérdésének megoldását, de ezzel tartozott az igazságnak. Végre is a nehéz megélhetési viszonyok hatványozott mértékben súlyosodnak azokra a kisemberekre, a kik csak garasokra

vannak szorítva a lét ezer szükségeivel szemben, mint akik százak felett rendelkezhetnek. A szükséglet és a fedezet nem állanak arányban.

Éppen ezen okokból nagyon fontos, hogy az életbeléptetés módosításának megállapításánál első sorban azokra legyen tekintettel a közgyűlés, akiknek létminimumát kell biztosítani. Akiknél nem oly égető a szükség s nem oly sürgős a segítség, inkább bevárhatják azt az időt, amikor a város anyagi helyzete lehetővé teszi, hogy a most megállapított nem túlmagas, de elég tisztességes fizetés élvezetébe juthatnak.

Ennyi igazságérzetet elvárhat e város polgársága a törvényhatóság tagjaitól s önmegtartóztatást a magasabb állású városi tisztviselőktől.

*

Nagyvárad város törvényhatósági bizottsága tegnap folytatta a városi tisztviselők fizetésjavításáról szóló javaslatot.

Ezuttal a kisebb tisztviselők és alkalmazottak fizetésének megállapítására került a sor.

Az itt megállapított fizetéseket nem találta megfelelőnek a közgyűlés s a legtöbb tételt 100—300 koronával emelte a tanács javaslatával szemben, amiből az egész javaslatnál mintegy 30,000 koronával magasabb összegű kiadás jött létre.

— Inez, — mert a délfrancia czirkuszos kisasszonyok mindegyikének Inez a neve — szerelemittassan borult a vállamra és kijelentette, hogy a boldogsága tökéletes. Pompásan értett ahoz, hogy elhitesse az asszonyok örök hazugságát velem és én mit sem akartam egyebet, csak hinni abban, hogy szeret. Amikor pedig elkövetkezett a társulat bucsuestélye, sirva öleltük egymást, azzal a szent fogadalommal, hogy hogy a hűségünk örök lesz. Ott maradtam a czirkuszátorban még az előadás után is, hogy így valamennyiüket megvendégljem és feledhetetlenné tegyem a bucsut.

* * *

Ma sem tudom, hogyan intézték velem a játékot, elég az ahoz, hogy éjfél tájban leküzdhetetlen álom vett erőt rajtam, amely végleg elnyomott.

Amikor pedig fölbredtem, a vándorszeréken láttam magam, a mozgó szekéren, amely valamely országúton járt már akkor...

Igen, — megszöktettek. A szó teljes értelmében elraboltak. Tették pedig ezt azért, hogy így kényszerítsenek a házasságra.

Nos, uraim, lehetetlen önöknek kellőleg kiszínezni azt az érzést, amely ilyen ébredésemre megkapott. A francia hadsereg egyik tisztjét elrabolták... hát lehetséges ezt, szabad ezt világgá kürtölnöm? hiszen, ha ezt

A világhírű »Fowues« angol és különleges női francia keztyűkben, továbbá »Humanie« védjeggyel ellátott amerikai cipőkben, különleges angol s pesti cipőkben egyedüli raktár.

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

A ketrecz.

— A hódítás... bizony nem mindig hódító a férfi a szerelemben, amikor győztesnek véli magát. Legalább nekem e tekintetben különös tapasztalatom van. Higgyék el, nagyon tanulságos tapasztalat az...

Kíváncsian néztünk Ferrion ezredesre, a kit valamennyien a csodás szerelmi sikereiről ismertünk és aki ezzel a most elhangzott kijelentésével legalább is rejtélyesnek tűnt fel.

— E mögött valami regény lappang, — jegyezte meg valaki.

— Ugy van, regény, felelte az ezredes.

Egy szép asszony nyomban követelőzni kezdett:

— Hamar, hamar mondja el, mert türelmetlenek vagyunk. Az olyan híres szerelmesnek, mint ön, ezredes, nagyon érdekes regényei lehettek.

Az ezredes mosolyogva köszönte meg az elismerést és minden további nélkül belefogott az elmesélésbe:

— Előre bocsátom, — szól, — hogy sem azelőtt, sem azóta olyan neveltségem nem voltam, mint akkor. Talán nem is kell sokat fejtegetnem, hogy miért merem ezt csak most elmondani, most, amikor már vén lett a legény

és nem árthat meg neki, ha kissé kacagnak fölötte.

* * *

Abban az időben, — kezdte Ferrion ezredes — még csak hadnagy voltam, afféle rózsás képű gyerek-hadnagy, aki minden pillanatban kész a halálos szerelemre, mihelyt egy asszonyi tekintet biztatólag rászegződik. Teringettét, hisz nem is lehet az másként, ha az ember husz éves.

Nyári szabadságra néhány napra lerándultam egyik rokonomhoz, akinek déli Franciaország valamelyik jelentéktelen városkájában kastélyszerű háza és jószágja volt. Abban a városkában éppen egy vándor czirkusz-társulat mutogatta hajmeresztő látványosságait paripaháton és oroszlánketreczben. Volt pedig a czirkuszosnak szép fiatal leánya, — egyike azoknak a vidéki asszonyi csodáknak, amelyek révén az aranyifjúság holmi tékozlásokra ragadtatja magát és a falusi unalom fölgerjed szenczációvá. Mi sem természetesebb, mint hogy nekem, a hadsereg nagyrautó tagjának, legelső kötelességem volt: meghódítani a nagy szerelem ez ideálját és röviden kivetni nyeregből minden polgári vetélkedőt. És a hódítás gyors léptekkel törtetett a diadal felé.

Itt következik a fordulat, vagyis a tulajdonképeni regény kezdete.

TAVASZI UJ DONSAGOK megérkeztek

ROTHM.utóda kalap s uri divat üzletébe.

Férfi fejérművek méret után a leggyorsabban és a legbiztosabban készíthetők

& C. »HABIG« s »BORSALINO« kalapokban egyedüli raktár.

Tavaszi angol mellényekben, felöltőkben.

gummi kabátokban n agy választék.

Polytonos ujdonságok nya k ken dők ben.

Ezen valószínűleg akként segítenek, hogy az életbeléptetéskor a tervbe vett 70, 65 és 60 százaléknál kevesebbet folyósítanak, de akkor is előáll viszont az az igazság, hogy a kisebb tisztviselőkről szintén jobban gondoskodtak.

A közgyűlés harmadik napja a következőleg folyt le:

A főispán távollétében *Rimler Károly* polgármester elnökölt.

Jelen voltak:

Bozóky Béla, Frölich János, Hlatky Endre, dr. Hoványi Géza, dr. Konrád Márk, Kiss Dávid, Mezey Mihály, dr. Molnár Imre, Nozák Rezső, dr. Pác Sándor, Schöpflin Ágoston, dr. Stokker József, Beezky Lajos, dr. Berkovits Ferencz, Czegléd Sándor, Fényes Manó, dr. Keeskeméti Lipót, dr. Radó Ignác, Schwartz Izidor, Weisz Károly, Feldmann Izidor, dr. Friedländer Sámuel, Gábel Jakab, Heller Ede, Lövenstein Zsigmond, dr. Tóth Ferencz, dr. Weisz Márton, Bognár Sándor, Farkas Izidor, Fleischhacker Gyula, Guttmann József, dr. Gyémánt Jenő, dr. Kurländer Ede, dr. Munk Béla, Molnár Lajos, Poynár János, Rendes Vilmos, Rendes Szidor, dr. Sonnenfeld Zsigmond, Sal Ferencz, Bordé Ferencz, dr. Istvánffy István, Jurieskay Barnabás, Gerő Armin, Komlóssy József, Tóth Márton, dr. Baróthy Ákos, Kőszeghy József, Ragány János, Papolezy Ferencz, Jablonszky Emil, Lakos Lajos.

Folytatólag tárgyalták a tisztviselők fizetésjavításáról szóló javaslatot, a 4-ik osztálytól kezdve.

Balogh Döme és *Stokker József* dr. indítványozták, hogy a II-od aljegyző 300 korona működési pótlékot kapjon s a III-od aljegyzőt a 5-ik osztályból vegyék át a 4-ik osztályba.

Szavazásnál az indítvány mellett és ellen 10—10 szavazat s így a polgármester döntött, még pedig a tanács javaslata mellett s így az indítvány elesett.

A kerületi orvosok tételénél dr. *Kurländer Ede* erősen kifogásolja a tanács azon eljárását, hogy a kerületi orvosoknak 120 százalék fizetés-emelést hoz javaslatba, holott ezeknek óriási

mellékjövendelmük van. Indítványozza, hogy a kerületi orvosokat osztályon kívül helyezték. Még le kellene a fizetésüket szálaltítani.

Dr. *Weisz Márton* védi a javaslatot. Nem lehet kivonni a fizetésjavításból a tisztviselőket sem.

Dr. *Konrád Márk* fejtegeti a tisztviselők óriási teendőit, amelyek mellett a ragályoknak is ki vannak téve. A tervezett fizetésjavítást elfogadja.

Sipos Orbán a tanács javaslatát fogadja el.

Dr. *Molnár Imre* a mellékeresetet nem számítja be a fizetés megállapításnál; azért külön dolgot végeznek a tisztviselők. Nagyon megszólálnak a tisztviselők a tervezett fizetésért.

Dr. *Munk Béla* kivette dr. *Kurländer* beszédéből az ellenszenvet s a rosindulatot. A tanács javaslatát ajánlja elfogadásra.

A javaslatot változatlanul elfogadják. Az építómesteri állásnál *Rendes Vilmos* 600 kor. működési pótlékot indítványoz.

Balogh Döme pártolja ezen indítványt. *Rendes Vilmos* indítványát elfogadták.

A II-od alkapitányi állásnál *Balogh Döme* 400 kor. működési pótlékot indítványozott, de ezzel szemben a tanács javaslatát fogadták el.

A könyvvezető, közpénztári ellenőr és levéltárnok állásánál a fizetéseket változatlanul elfogadták.

Az 5-ik osztályánál dr. *Hoványi Géza* indítványozta, hogy a III-od aljegyzőt a II-ik osztályba tegyék.

Balogh Döme ezzel szemben azt indítványozza, hogy 200 kor. működési pótlékot adjanak a III-od aljegyzőnek.

A III-ik aljegyzőt a 4-ik osztályba helyezték át.

Az adópénztári ellenőr kérdésénél.

Stern Herman azt indítványozza, hogy a közpénztári ellenőrrel egy osztályba helyeztessék, egyforma fizetéssel. Továbbá a két állást akként kellene szervezni, hogy bizonyos időközönként felcserélhessék. Ez az ellenőrzés javítását vonna maga után.

— Hiszen én nem akartalak elrabolni, — mondta, — de te magadtól soha sem jöttél volna el.

Megesküdtem, hogy most is kész vagyok őt követni, de csakis szabadon.

Inez egyszerre fölemelte a fejét és a tekintete csodásan felragyogott:

— Mondd, — szót halkán, — igazán szeretsz?

— Teljes lelkemből.

— Próbára teszek . . . akarod? . . . távozni engedlek, de te megígéred, hogy visszajössz . . . Ha pedig visszajössz, akkor örökké imádni foglak . . . Itt hagyom az atyámat is a kedvéért . . . Ha visszajössz . . .

És halkán megegyeszer ismételte:

— Ha visszajössz . . .

Habozás nélkül feleltem:

— Visszajövök,

— Jól van, — mondta Inez — most mehetsz . . . én várlak.

Pillanattal később már túl voltam a börtönöm kerületén.

* * *

Ferrion ezredes elhallgatott.

Az asszonyok szorongó érdeklődéssel taggatták:

— Nos? és azután? visszament hozzá?

Ferrion csak ezt a szót felelte:

— Nem.

Amikor pedig a szivarját meggyuttotta, így fejezte be a históriát:

— Nem mentem vissza hozzá, mert a szabadság többet ér . . . De azért higgyék el, sokszor gondoltam arra a börtönömről és . . . vissza vágyódtam a börtönbe . . . a hol hadnagy és fiatal voltam.

Dr. *Stokker József* szintén az adópénztári ellenőr előbbre helyezését kívánja.

Egyhanglag elfogadták ezen indítványt.

A hatodik osztályánál *Schwarz Izidor* indítványozta, hogy az I. oszt. fogalmazók az 5. osztályba helyeztessenek. Elfogadták.

Az állatorvos fizetését a tervezet szerint fogadták el.

A 2-ik oszt. fogalmazókat egy osztályllyal szintén előbbre tették.

A közig. gyakornokokat *Mezey Mihály* a 8-ikból a 7. osztályba kéri áthelyezni.

Sipos Orbán az eredeti javaslatot fogadja el.

Rimler Károly kéri az eredeti összeg elfogadását.

Dr. *Stokker József* kezdetnek tartja a gyakornoki állást s már is többet fizet a város, mint az állam. Elfogadja az eredeti javaslatot.

Mezey indítványát elfogadták.

Az I. oszt. számtiszteknél indítványozza *Schwarz Izidor*, hogy a fizetéseket egy osztályllyal emeljék.

Hlatky Endre rámutat, hogy a számtisztek maguk 200—200 korona emelést mint működési pótlékot kértek. Ezt a kérelmet méltányolja s indítványozza is a 200 korona megadását.

Dr. *Hoványi Géza* a 200—200 koronát elfogadja, de mint fizetés-emelést, nem pótlékot.

Dr. *Hoványi Géza* indítványát fogadták el.

Az I. oszt. rendőrbiztosoknál *Gerő Armin* kérte, hogy szintén 200—200 kor. újabb emelést szavazzanak meg.

Elfogadták *Gerő* indítványát. Éppen így a II-od oszt. számtiszteknél és a II-od oszt. rendőrbiztosoknak és a III-od oszt. számtiszteknél is megszavazták a javaslaton felül 200—200 koronát, valamint a hegybíró fizetését is a javaslaton felül 200 koronával emelték.

A kezelő személyzetnél az irodaigazgatónak dr. *Radó Ignác* 300 kor. működési pótlékot kér a javaslaton felül megszavazni.

Balogh Döme ezt elfogadja, de az irodaigazgató ne más dolgokat, hanem a városi teendőket végezze.

Gábel Jakab külön osztályt kíván az irodaigazgatóra, 2100 korona kezdő fizetéssel.

Dr. *Hoványi Géza* elfogadja a külön osztály felállítását, de a fizetésnél 200 koronával többet adjanak az irodaigazgatónak, mint az I. oszt. irodatiszteknél.

Rimler Károly hivatkozik arra, hogy az irodaigazgató állás felesleges s ha megüresedik, azt beszüntetik. Ezért külön osztályt ne állítsanak fel, hanem működési pótlékkal különböztessék meg az irodatisztektől.

Sipos Orbán az osztály fenntartását kívánja.

Hoványi Géza az osztályra vonatkozó indítványát visszavonja.

Dr. *Radó Ignác* indítványát fogadták el.

Az I. és II-od oszt. irodatiszteknél a fizetését a tanács javaslata szerint állapították meg. Az irnokoknál a fizetést és lakbért 100—100 koronával emelték a javaslaton felül.

Utómester, végrehajtók, árvaházi gondnok fizetését eredetiben fogadták el.

A havidijas irnokok fizetésénél *Gábel Jakab* 200 korona lakbéremelést, *Lövenstein Zsigmond* még további 100 korona fizetést indítványoz.

Kiss Dávid különösen *Tóth Ferencz* közig. iktatónak 200 korona fizetésjavítást indítványoz.

Gábel Jakab és *Kiss Dávid* indítványát fogadták el.

A becsüsnek 100 koronát szavaztak meg a javaslaton felül.

A villamosmű és vámszemélyzet fizetését a javaslat szerint fogadták el.

A rendőrmester lakbérét 100 koronával teljebb emelték a javaslaton felül.

A rendőrszakaszvezető és a tizedesek lakbérét 160 koronáról 200 koronára emelték.

akkor megtudja a fölöttes hatóságom, egyszerűen megfosztanak a rangomtól, világ gunyja lettem volna. Jól számított a ravasz czirkuszos hogy ebből nem rendezek botrányt, hanem magam hallgatok és őrzöm a titkot, talán jobban ő nála is.

A vándor csapat pedig egyre tovább haladt, városról-városra, itt-ott megállapodva néhány napi vendégszereplésre . . . én pedig egy ketreczbe rejtve, szegyenkezve lapultam meg és bizonyára sirva fakadtam volna, ha a szegyen ettől vissza nem tart.

Fenyegetéseimnek természetesen nem volt semmi hatásuk; egyszerűen kacagtak, amikor a kardomat követeltem és megesküdtem, hogy felaprítom valamennyiüket.

Az én szerelmesem pedig mindössze azzal vigasztalt meg, hogy oda ült hozzám a ketrecz mellé és elénekelte legszebb románczait.

Két teljes hétig tartott a vándorlásunk. Hol jártunk, azt máig sem tudom; míg nem végre mégis sikerült megszabadulnom.

És tudják, mi szabadított meg? — a szerelem.

Kinos helyzetemben jól tudtam, hogy csak a leány menthet meg abból . . . mi sem természetesebb tehát, mint hogy hozzá folyamodtam a szivemmel. Ez volt csak az igazi szerelmi hódítás. Udvaroltam és csábitgattam őt a ketrecz rácsain át, mignem egy csöndes délután, — amikor atyja a városban járt és a többi művészek pihentek — Inez felnyitotta a ketreczem ajtaját. Immár nem éreztem magam körül a vaskerítést, a legszégienteljesebb bilincset.

Igazán szeretett a leány. Most is emlékszem, mily szomoruan simult a vállamhoz és panaszkodott, hogy érzi: mennyire méltatlanul bántak velem.

Az I. oszt. rendőr és tűzoltók lakbérének 40—40 koronával emelték, a II. osztályú rendőrök szintén 40 korona lakbéremelésben részesültek az előterjesztett javaslatokon felül.

Hivatalszolgáknak még 20 koronával emelték a lakbérüket, épen úgy, mint a gát-felügyelő, utkarparó, fertőtlenítő, ápoló és köz-térfelügyelőknek.

A tanszemélyzet rovatánál a felügyelő-igazgató fizetését az eredeti terv szerint fogadták el, míg ipariszkolai igazgató fizetésénél 100 és a lakbérének 100 koronával magasabb összeget állapítottak meg a javaslattal szemben.

A polgári fiú és leányiskola tanszemélyzetére vonatkozó javaslatot változatlanul fogadták el, míg az elemi iskolai tanszemélyzet fizetését, dr. Tóth Ferencz indítványára 100 koronával emelték, — tehát 1600 koroában és 500 kor. lakbérének állapították meg. Az eredetileg osztályon kívül felvett polgári leányiskolai és az elemi iskolai kézimunkatanítónőket a rendes tanszemélyzet közé sorozták be.

A kisegítő tanszemélyzet javadalmazását az eredeti összegben fogadták el.

A fizetési tételek megállapítását ezzel befejezték.

Ma, kedden délután folytatják a javaslat életbeléptetésére vonatkozó rész tárgyalását.

A tegnapi gyűlésen Balogh Döme rátért a szombati közgyűlés egyik személyes mozzanatára, amely dr. Várady Zsigmond és Balogh Döme között folyt le, a vámpanama ügyét illetően. Tegnap Balogh Döme a közgyűlés előtt felolvasta a városi levéltár bekötött lap-példányából, hogy évekkel ezelőtt Várady Zsigmond dr. Beczkay Artur érdekében részt vett a vámfelügyelő bizottság ülésén.

A magyar delegációból.

A külügyi albizottság ülése.

A közös ügyek tárgyalására kiküldött magyar országos bizottság külügyi albizottsága tegnap délelőtt 10 órakor Csáky Károly gróf püspök elnöklése alatt ülést tartott, amelyen a közös külügyminiszter exposéját és a külügyi költségvetést tárgyalták.

A közös miniszterium részéről jelen vannak gróf Goluchowski Agenor közös külügyminiszter, Müller László osztályfőnök, Jettel Emil udvari tanácsos, Tallián Dénes báró udvari és miniszteri tanácsos, Gágern Miksa báró és Ambrózy Lajos követségi tanácsosok. Erb Kelemen és Szapáry Tihor gróf udvari és miniszteri titkárok, Burián István báró közös pénzügyminiszter és Montecuccoli Rudolf tengernagy, osztályfőnök. A magyar kormány részéről pedig megjelentek Wekerle Sándor miniszterelnök és Kossuth Ferencz kereskedelmi miniszter.

Elnök az ülést megnyitván Thorotzkay Miklós gróf előadó szólalt fel, aki megnyugvással látta a külügyminiszter által a legutóbbi ülésen előadott exposéból, hogy külügyi politikánk sarkkövét most is a hármasszövetség képezi.

Kifejti azon okokat, amelyek a szövetség fenntartása mellett szólnak és az ahhoz való ragaszkodást indokolják. Éppen azért, mert Magyarországra nézve nagy fontosságúnak tartja a hármasszövetség fenntartását, kénytelen a kö-zelmúlt eseményei közül egy sajnálatos tény-körülményre rámutatni.

A hármasszövetségnek fennállása óta, Magyarország közvéleménye volt egyik legőszin-

tebb támogatója. A legutóbbi időben azonban konstatálni kellett azt, hogy ez irányban egy, szerencsére muló fordulat állott be, amelyben a hangulat nálunk a hármasszövetség egyik tagja: a német birodalom irányában barátságosabbá vált.

Bizonyos mende-mondák keletkeztek, melyek tápot nyertek azon körülményben, hogy az összes német sajtó a közismeretű tények teljes elferdítése és a tényleges körülmények agyonhallgatása mellett a leggyűlöletesebben támadta azt a nagy politikai küzdelmet, amelyet Magyarország alkotmányának megvédése érdekében folytatott.

Itt mulasztást követett el a közös külügyminiszter, kinek kötelessége lett volna épen a hármasszövetség szempontjából megakadályozni a támadásokat, akinek kötelessége lett volna elejét venni annak, hogy bizonyos keserűség érzete terjedjen el Magyarországon egyik szövetséges társának irányában. Ezt elérnie nem is lett volna nehéz, hisz tudott dolog, hogy a külföldi lapok levelezői a külügyminiszterium sajtó-irodájával szoros összeköttetésben vannak. A sajtó-iroda szívesen szolgál információkkal fontosabb belügyi kérdéseket illetően is. Hogy ezt néha milyen kiváló sietséggel teszi, arra eklatáns példával tudna szolgálni, de nem teszi, mert ez még inkább a belügyek terére vinné.

Behatóan tárgyalja ezután a viszonyt Oroszországgal és a balkán politikára vonatkozólag a következőket mondja:

Törekvésünknek annak kell lenni, hogy a balkánállamoknak jóakaró vezetője legyünk akihez egyaránt bizalommal közeledjenek, de akinek hatalmát is elismerjük. Így kellene ennek lennie nemcsak a politikai, hanem a gazdasági téren is. Ettől azonban nagyon távol állunk. Nem kell erre világosabb bizonyíték, mint a minő a jelenleg megemelt oldott gazdasági konfliktus Szerbiával. A közös külügyminiszter a szerb-bolgár titkos vámszerződést csak akkor tudta meg, amikor azt már mindenki ismerte. Abessziniában és Khinába van ekszportunk, míg a Balkán-államokba németek és belgák szállítanak.

A külügyi hivatalokban a magyarok arányszáma még mindig nagyon csekély, mert ez a konzulátságoknál és diplomáciaiánál 25 %-on alul van. Nem arról van szó, hogy a magyarok milyen arányszámban alkalmazvák, hanem messzebb menő érdekek az irányadók. A külföldön élő magyarok összes anyagi ügyei a konzulátusok és követségek eljárásához vannak kötve. A magyar állampolgárnak saját nyelvén van joga procedálni a külföldön is. Erre azt mondják, hogy nincs elég magyarul tudó diplomáciai és konzuli alkalmazott. Ezen segíteni kell. A konzuli akadémiákon nem elég, hogy a magyar nyelv kötelező tantárgy legyen, hanem néhány tantárgyat legalább is magyarul kellene tanítani. Meg kell szüntetnünk azt az anomáliát is, hogy a konzulátusoknál magyar beadványra, magyar választ nem kapni. Erre nézve indítványt fog előterjeszteni, a melyben utasítani kéri a külügyminiszteriumot, hogy ennek orvoslásáról gondoskodjék.

Több éve annak, hogy Európában azzal a kérdéssel foglalkoznak, hogy miképpen lehetne a nagy haditerheket kevesebbíteni. Eddig ez a kérdés csak elméleti volt, most azonban már gyakorlati kormányférfiak is kezdenek ezzel foglalkozni. Az angol külügyminiszter már megtette az iniciatívát, s mire a francia és az olasz

kormány választ is adott. Kéri a külügyminisztert, hogy a kérdésben saját nézetét adja elő.

Ezek után ajánlja a költségvetést elfogadásra. Minthogy azonban ebben némelyek el-lentmondást láthatnak, ő az inkonzekvenzia vádját magáévá teszi. Minthogy pedig a hármasszövetségre igen nagy súly fektet, kérdezi, hogy a közös külügyminiszter ebben milyen irányt követ?

Az előadó felszólalását Saághy Gyula beszéde követte, kifogásolta a külügyminiszter szerepét a külkereskedelmi szerződések megkötésénél, az 1899. évi XXX. törvénycikk egyenes sérelmével. Határozati javaslatot nyújtott be, amelyben követeli, hogy a magyar-osztrák követségi paloták magyar czimereket és zászlókat alkalmazzanak, hogy a követségeket a magyar törvények eredeti magyar szövegű törvénykönyvével lássák el, hogy magyar tisztviselőket, hivatalnokokat alkalmazzanak, végül, hogy a külügyminiszterium átiratait a magyar hatóságokhoz, magyar nyelven intézzék.

Zichy Jenő gróf hevesen támadta Goluchowski külpolitikáját. Németország ellen Európaszerte éles izoláló törekvések jelentkeznek. A külügyminiszter nincs tekintettel az európai politikai konstellációra. Németország fegyver- és uszályhordozója vagyunk.

Oroszország is a hármasszövetség ellen dolgozik, de Goluchowski ezt nem veszi észre. A külügyminiszternek egyebe sincs, csak Balkán-politikája, ez meg ellenségévé tesz bennünket a Balkánnak, pedig érdekeink éppen a barátkozást kívánják meg.

Rakovszky István a flottademonstráció aktáinak nyilvánosságra hozatalát kívánja.

Wekerle Sándor miniszterelnök a czimer és jelvény-kérdésben az állami követelmények érvényesülését kívánja.

A vitát ekkor bezárták. Az albizottság délután 4 órakor folytatta ülését. Goluchowski felelt a támadásokra. Azt mondotta, hogy politikáját elítélhetik, de nem kívánhatják annak megváltoztatását. Főszólalása további folyamán kijelentette, hogy sohasem volt Magyarország a magyarok ellensége.

A németországi sajtót rosszhiszeműleg nem informálta. A Fejérváry-kormány elismerésére a viszonyok kényszerítették, ugyanezek motiválják a kereskedelmi szerződések dolgát is. A szeptember 23-iki eseményekre semmiféle ingerenciát nem gyakorolt.

Saághy Gyula határozati javaslatát elfogadták, Zichy Jenő gróf bizalmatlansági indítványát elvetették.

Az albizottság szerdán délután 4 órakor formális ülés tart, amelyen az előadói jelentést hitelesítik.

A hadügyi albizottság.

A magyar delegáció külügyi albizottsága tegnap délelőtt 10 órakor tartotta folytatódó ülését, amelyen tárgyalás alá vette a rendkívüli kiadásokról és bevételekről szóló költségvetést. A közös kormány részéről megjelentek: Goluchowski, Szentgyörgyi Müller László osztályfőnök és Burián István báró közös pénzügyminiszter. A magyar kormány részéről: Wekerle, Kossuth Ferencz, Jekelfalussy és Zichy Aladár gróf.

Delegációs ebédek.

Goluchowskinnak holnap este 6 órakor adandó ebéden a magyar delegátusok közül

nem jelennek meg: *Kubik Béla, Zboray Miklós, Rakovszky István és Busáth Ferencz*, ellenben a delegáció elnöke: *Barabás Béla* elmegy, miután ő ezen meghívást egyszerű udvariassági ténynek tartja és annak politikailag semmiféle olyan jelentőséget nem tulajdonít, amely prejudikálhatna a tekintetben, hogy a magyar delegáció milyen állást foglal el a külügyminiszter politikájával.

Zichy Tivadar gr. a magyar delegáció elnöke szerdán este 8 órakor a magyar delegátusok tisztelére a Bristol szállóban estebédet ad.

Burián ellen.

A 48-as delegátusok bizalmatlansági akciót terveznek *Burián* közös pénzügyminiszter ellen, mert a hatáskörébe utalt közszolgálati ágakon nem alkalmaz magyar tisztviselőket.

Radó, mint képviselőjelölt.

Mikoriban dr *Radó Igác*s a polgárság márczius 15 iki lakomáján felszólalt, talán ő háborodott volna fel legjobban, ha valaki azt mondja a szemébe, hogy ő valaha a 48-as jelölt ellen jelöltséget vállal.

Tegnapelőtt megesett az eset. Dr *Hoványi Géza*t rávették, hogy elnököljön egy gyűlésen, amelyen a haladópart nagyváradi roncsai összeverődtek öszövétségi alapon s bár ez alapot 67-es keresztvívvel öntötték le, azért hamisítatlan felekezeti jelleggel kiáltották képviselőjelöltnek dr *Radó Ignác*ot.

Az ülés stilszerűen a Kereskedelmi Csarnokban folyt le. Dr *Hoványi Géza* nyitotta meg az értekezletet, kifejtve, hogy sokan elégedetlenek a 48-as párt jelölésével s ezek sokkal méltóbbnak találják *Szacsvay Imre* örökere — dr *Radó Ignác*ot. *Zajos* éjenzés közt bevonult a készenlében volt jelölt s melegében rövid programbeszédet is mondott.

A 48-ból engedett, egyébként azonban lényegileg ugyanazt mondta, amit *Szokoly*. Hanem azért a hallgatói, kik *Szokoly* programja ellen a *Vezuv* heveségével rohantak ki, *Radó* programját ugyanolyan *vezuvi* heveséggel fogadták be.

Azon melegében megalakították a párt kis, közép és nagy bizottságát is, és a névsort rögtön siettek a Nagyváradi Napló külön kiadásában közzétenni. A párt elnöke *Huzella Gyula*, nemrég jelöltje annak az alkotmánypártnak, melynek vezérszónoka és elnöke két hét alatt *Bokányista* lett. Alelnökei: dr *Hoványi Géza*, a néhai szabadelpvüpart elnöke, dr *Agoston Péter*, *Bokányista*, és *Ullmann Sándor*.

A leközlött lista határozottan dús gazdag a neveken. Egészen leközlünk fölösleges, mert amint átnéztük, sokat megkérdezés nélkül vettek be a listába, sőt igen sokat belevettek olyanokat is, akik biztos tudomásunk szerint vagy *Szokolyra* szavaznak, vagy nem szavaznak, de *Radó Ignác*ra semmi esetre sem szavaznak. Feltűnő nagy számmal van benne képviselve a zsidóság és a . . . páholy. A gör. kath. klérust is csaknem teljes számmal bevették; nem tudjuk, mit szólnak hozzá.

Az bizonyos, hogy a *Radó*párt nagy buzgalommal írta be neveiket, annyira, hogy a gör. kath. káptalan egy elhunyt tagját is *Radó* mellett akarja levoksoztatni. Kivüle még két halott szerepel a névsorban. Ha máris annyi halott szavazásra van szüksége a pártnak, mi lesz a választásig? Addig az élők fogynak s a

holtak szaporodnak. Jó, hogy közel van a választás, mert különben egészen elfogyna az élők regimentje.

A névsorról különösen a következő statisztikát sikerült kiszörkesztenünk:

Pártvezetőség.	
Tagok száma	26
Ebből zsidó	14
Olaszi:	
Tagok száma	103
Ebből zsidó	34
Katonaváros:	
Tagok száma	140
Ebből zsidó	129
Ujváros:	
Tagok száma	203
Ebből zsidó	142
Összegezés:	
Tagok száma	572
Ebből zsidó	319
Meghalt	3
Kétszer van felvéve	9

Azokat, akik akarataik ellenére kerültek a névsorba, kitüntetni nem lehet, csak majd a választás után.

Korteszóta.

Egyik laptársunk vasárnap *Szokoly* korteszóatját közölte, a *Radó* párt gyönyörűségére. Hogy a párt élvezete még teljesebb legyen, ime közöljük *Radó* legújabb korteszóatját is, a paritás megóvása végett:

A ki hü haladópartí,
A jelöltje *Radó Náci*.
Igazi fekete-sárga
A tüdejé, meg a mája.
Éljen *Kristóffy*!

A kinél az elv eladó,
Kiáltsa: *Hoch Ignaz Radó*!
Követ lesz, so soll ich leben,
Fejérváry kebelében.
Éljen *Kristóffy*!

Előfizetési felhívás.

A keresztény Magyarország nagy nemzeti ideáljainak tulipánjegyében lépünk át egy új évnegyed friss, tavaszi barázdáiba. Tizenkét esztendő multunk folyamán a fejünk fölött elsuhant éveknek soha egyetlen egy szakát sem köszöntöttük annyira bizalomteljesen s a becsületes küzdelem munkasikerének oly erősítő öntudatával, mint ezt a mostani évnegyedet. A liberális korrupció kapuja, a mely ellen nehéz tusákat vívtunk mi is kereszties lobogónk alatt, végre bedőlt s a magyar közéletet tisztító, megedző légáramok járják át.

A nemzetek sorsát intéző Gondviselés, a magyarok Istene próbára tette a mi hűségünket s most a megaláztatások után lélekben megjutalmazta mindazokat, a kik a közélet különböző csatasoraiban megállották helyüket. Mi tollal küzdöttünk s hogy jó harcot harcoltunk nemcsak közönségünk ragaszkodása kivált az, s korszak örömnapjaiban megnyilatkozó szimpátiája igazolja, hanem a közéletnek, főként a keresztény mngujhódás vesződséges munkálkodásával előkészített hatalmas etikai nivóemelkedése első sorban. A mi zászlónkat lobogtatják, ma a közélet méltó, igazi vezérei s akik a fórumon dominálnak, azokat az elveket hirdetik

a melyekért a mi sajtónk munkásait valaha tömlöczre vetették az igazság hóhérai.

Változott az idők járása. Mi azonban a régiék vagyunk. Lapunk csonkítatlan egészében az, ami tizenegy esztendőn keresztül volt. Valljuk, amit *Prohászka Ottokár* székesfejérvári püspök ajkáról is hallottunk legutóbb, hogy nekünk a sajtó nem üzérkedő vállalkozás, hanem élethivatás. És ezt a fenkölt missiót lelkünk egész ideálizmusával; legjobb erőnkhez képest, tollunk minden becsületes iparkodásával, következetesen iparkodunk betölteni.

Ideálunk az erkölcsiség és vagyoniilag erős, hatalmas keresztény Magyarország.

Zászlónk a *Máriás-lobogó*, rajta a kereszt s a keresztien tulipánkoszoru.

Fegyvereink a régiék. Nyílt sisakkal küzdünk, a *tisztességes sajtó harczmodorában*. Szenczácziókat nem hajhászunk. Pletykákban nem utazunk. Személykultuszt nem üzünk. Sem mások hűségát nem kamatoztatjuk, sem mások gyöngéből hasznót nem huzunk. Elszánt harczunkban joggal számítunk a katolikus társadalom *szellemi és anyagi támogatására*.

Bizalommal kérjük előfizetőink támogatását, az előfizetési pénzeknek, valamint az esetleges hátralékok beküldését.

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átvéve:

Egész évre	— — — —	16 kor.
Negyedévre	— — — —	4 „

Helyben házhöz hordva:

Egész évre	— — — —	20 kor.
Negyedévre	— — — —	5 „

Vidékre postán szállítva:

Egész évre	— — — —	24 kor.
Negyedévre	— — — —	6 „

A »TISZÁNTÚL«
szerkesztősége és kiadóhivatala

UJDONSÁGOK.

Nagyvárad — Püspökfürdő — Félixfürdő.

		Személyvonat				
Nagyvárad állomás	ind.	8.03	10.05	2.26	4.44	8.44
Várad-Velence	>	8.12	10.15	2.38	4.55	8.55
Rontó	>	8.28	10.29	2.52	5.09	9.08
Püspökfürdő	>	8.38	10.40	3.02	5.19	9.18
Félixfürdő	érk.	8.50	10.52	3.14	5.31	9.30

Félixfürdő — Püspökfürdő — Nagyvárad.

		Személyvonat				
Püspökfürdő	ind.	8.38	10.40	3.02	5.19	9.18
Félixfürdő	>	8.55	10.57	3.19	5.34	9.34
Rontó	>	9.02	11.04	3.26	5.51	9.41
Várad-Velence	>	9.15	11.17	3.39	5.54	9.55
Nagyvárad állomás	érk.	9.25	11.27	3.49	6.04	10.55

Az indulási és érkezési adatok középeurópai időre vonatkoznak. Az esteli 6 órától reggeli 5.59 percig terjedő idő fekete számokkal van jelölve.

* **A király utazása.** A király tegnap reggel *Frigyes főherceg* csapatfőfelügyelő, *Paar* és *Boifras* főhadsegédek, valamint több katonai attassé kíséretében a második táborozási időszakban tartandó csapatszemplére *Lajta-Bruckba* érkeztek. A király június hó 21-én délután 1 órakor *Bécsből* *Kuttenburgba* érkezik, hol a pályaudvaron *Caudenhove* gróf helytartó fogadja a királyt, akit a város polgármestere fog üdvözölni. A király onnan délután 2 órakor *Reichenbergbe* utazik, a hol megtekinti a kiállítást.

* **Az ujjalotai bucsu.** Szent Antal bucsuját a múlt vasárnap hagyományos ünnepek közt ülték meg a városunkkal szomszédos Ujjalota hívei. A nagymisét — mint megirtuk — *Grócz* Béla prépostkanonok tartotta *Gubicza* István biharpüspöki-i, *Hamernyik* Sándor köröstarjáni plebánosok és *Serly* Viktor óvónőképző-intézeti igazgató asszisztenciájával. Evangélium után *Mellau* István főreáliskolai hittanár tartott szépen szárnyaló, mélyértelmű ünnepi szentbeszédet. Délben *Richter* Jenő plebános vendégszerető asztalánál nagyszámu úri társaság gyűlt egybe, köztük *Nagy* Márton központi főszolgabíró is. A bucsunak sok nagyváradi vendége volt, akik örvendetesen tapasztalhatták ismét ennek a manap már egyedüli biharmegyei sváb falunak tökéletes megmagyarosodását.

* **A reáliskola ügye.** Alvinczy tanár könyvével kapcsolatban a »Szabadság« közleménye egy alfáirt indított meg. Ez ügyben vittük ma a tanári kortól a következő nyilatkozatot:

A »Szabadság« f. é. június 17-iki száma »Alvinczy tanár könyve« cz. alatt »illetékes és felelős helyről« vett adatok alapján szemelvényeket közölt.

Ezen szemelvényekben a helybeli áll főreáliskoláinál már régebben működött, részben jelenleg is működő, részint elhalt vagy eltávozott, illetve áthelyezett tanárok ügyei vannak, a szerző érdekeinek megfelelően érintve, de oly célzattal és rosszakarattal, hogy e közlések alkalmasnak látszanak a tényeket nem ismerő nagyközönség előtt a tanintézet és a tanári kar reputációjának kissebbitésére.

Mint a »Szabadság« fentírt számában megjelent nyilatkozatunkban hangsúlyozzuk e »botrány« szerzője fegyelmi vizsgálat alatt áll. E fegyelmi vizsgálat minden esetre igazságosan megfogja torolni az alaptalan támadásokat s így most sem vagyunk azon helyzetben, hogy a »Szabadság« által közölt »szemelvényekkel« szemben akár védelmi, akár támadó polémiát kezdjünk.

Intézetünk igazgatóját érintő méltatlan támadásra azonban kötelességünknek tartjuk magának Alvinczy Sándor tanár urnak saját szavait nyilvánosan emlékeztetébe idézni, amelyek mint műve 5-ik ivének első lenyomatát testületünk több tagjának kézirat gyanánt átadott, s kéziratból az igazgatónak is felolvasott. Itt a 66-ik oldalom szövegében a következők olvashatók: »Krüger után az erős fejű, szilárd akaratu és vasmarku Stauber József került ez intézet élére. Mi sem igazolja jobban az érvényben lévő rendszer tarthatatlanságát, mint az a kétségbeesztő tapasztalat, hogy kiváló pedagógusok vezetésével a tönkremenetel egy intézet a legmagasabb tanügyi hatóság büntetéséből vagy mulasztásaiból kifolyólag. A nagybeteg iskola orvoslását biztosító intézkedéseket Stauber nagy következetességgel tudja foganatba vétetni, úgy, hogy e tekintetben szembeötölő eredményeket mutatathat fel.«

Alvinczy tanár ur e véleményét a fegyelmi vizsgálata után, melyet csakis ő maga keresett közvetlenül a Lukács miniszterhez írt levelével, — jónak látta megváltoztatni, és a szóban forgó ívet »költséget nem kímélve« uira kinyomtatni. Evvel szemben elegendőnek tartjuk kijelenteni, hogy a tanári kar minden egyes tagja magáéva teszi és aláírja Alvinczy tanár urnak az igazgatóról eredetileg vallott s fentebb idézett véleményét.

Nagyvárad, 1906. június 18.

Hegedüs Árpád s. k., Homolya István s. k., Kappel György s. k., Kardevan Károly dr s. k., Katona József s. k., Obendorf Károly s. k., Petry Gyula s. k., Szőke Gyula s. k., Tóth Mihály dr s. k., Vidovich Béla s. k. Visnya Aladár dr s. k.

* **A városi központi választmány ülése.** A város központi választmánya ma délelőtt 1 órakor ülést fog tartani. Az ülésnek tárgya lesz a dr Teleszki Béla választmányi jegyző lemondása folytán megüresedett állás betöltése.

* **Kossuth Lajos asztaltársaság.** Érmihályfalvai tudósítónk jelenti, hogy ott vasárnap megalakult a Kossuth Lajos asztaltársaság. Ez új asztaltársaságnak célja a hazafias szellem ápolása és a szegény sorsu tanítványoknak téli ruhával való ellátása. Tegnap az ottani főszolgabíró betérjesztette az alapszabályokat az alispánhoz, ki azt a belügyminiszterhez fogja felküldeni.

* **Halálozás.** Ószinte részvétellel értesülünk, hogy *Voszka* Ferencz közbecsülésben álló, tekintélyes iparos polgárt és családját mély gyász érte, leányuk, *Carolának* halálával. Az élete legszebb szakában tört le a család kedves, szeretetreméltó tagja s mérhetlen bánatot hagyott szerető szüleinek, testvéreinek, kimulásával. A temetés ma, kedden délután 5 órakor megy végbe a Szent János-utcai gyászházból. A család által kiadott gyászjelentés a következő:

Alulírottak mély fájdalommal tudják a leyjobb leány, testvér, sógornő és rokonnak, *Voszka* Carolának folyó hó 17-én, délután 3 órakor, élete 25-ik évében, a halotti szentségek ájtatos felvétele után történt csendes elhunytát. A megboldogult halott földi maradványai folyó hó 19-én d. u. 5 órakor fognak a róm. kath. egyház szertartása szerint Szt. János utca 6-ik számú háznál beszenteltetni s a várad-olaszi-i sirkertben örök nyugalomra helyeztetni. Az engesztelő-zentmise áldozat folyó hó 20 án d. e. 10 órakor fog az olasz-i plébánia templomban az egek Urának bemutatni. Mely végtisztességtételre az elhunyt rokonai, barátai és ismerősei tisztelettel meghívotnak. Nagyvárad, 1906. június hó 17-én. Az örök világosság fényeskedjék neki! *Voszka* Ferencz édes apja. *Voszka* Ferenczné szül. Köhler Karolin mint édes anyja, *Sebestyén* Gyuláné szül. *Voszka* Anna, ifj. *Voszka* Ferencz, dr *Voszka* István, *Voszka* Irén testvérek, *Voszka* Jolán, *Voszka* Margit, *Voszka* Mariska testvérei *Sebestyén* Gyula sógora, özv. *Lőrinczy* Gyuláné szül. *Köhler* Mariska, özv. *Farkas* Ferenczné szül. *Köhler* Francziska nagynénjei, *Lechniczky* Sománé szül. *Köhler* Matild nagynénje, *Lechniczky* Soma nagybátyja.

* **Uj nőipariskola.** Városunkban nagy hiányt pótló intézet fog rövid időn belül létesülni. Női ipar és háztartási főzőiskola felállítására iránti kérelmét adta be tegnap a városhoz *Christó Miklósné* *Dus* Ilona. Az új női ipariskola iránt széleskörű érdeklődés mutatkozik, mely bizonyítja, hogy egy ilyen intézet felállítása Nagyváradon nélkülözhetetlen. A beadvány mellé csatolva van az intézet munkatervezete is, mely ha megvalósítható egy valódi modern főzőiskolát nyer a város, amelyet eddig érezhetően nélkülözött. — A tervezet szerint a tanulók a háztartás minden aprólékos részleteibe belelennének gyakorolva. A tanítás is könnyed beosztással történne, hogy az iskola növendékei minden tuleröltetés nélkül el tudják végezni. Kiterjeszkedik a tervezet a művészetre is, a kézi fésülés is fölvan véve a tanítandó tárgyak közé. A kérvény fölött legközelebb fog határozni a tanács.

* **Elgázolás.** Tegnap estefelé a Kis-hid végénél borzalmas esetnek volt szemtanuja az arra járó közönség. Ugyanis a 135. sz. egy fogatu bérkocsis gyorsan hajtatott át a hidon és közvetlen a hid végén egy szerencsétlen ember akart az uton áthaladni, de bizony nem juthatott át, mert az arra száguldó bérkocsis lova alá került. Ez esetből kifolyólag ismétellen felhívjuk a rendőrség figyelmét, hogy a hidnál a bérkocsik gyors haladására s a forgalom lebo-

nyolítására több gondot fordítson. A szerencsétlenül járt férfinak a mentők nyújtották az első segélyt.

* **Uj anyakönyvvezető.** A belügyminiszter Biharvármegyében a sályi anyakönyvvezető kerületbe *Gotthard* Vilmos körjegyzőt anyakönyvvezetővé nevezte ki.

* **A debreczeni diszfogat.** Ismét *Kovács* Gusztávról van szó és a diszfogatóról, melyet Debreczen hazafias polgárai közköltésen állítottak elő. Ez a fogat az országhírű fogadattas óta a nagyváradi királyi ügyészség tulajdonát képezte. Most e tulajdonjogáról a helybeli ügyészség lemondott és a kocsit visszaküldte Debreczenbe. Szombaton sok nézője akadott három törvényszéki szolgának. Ezek a szolgák hatalmas csomagokat cipeltek a hátukon, szidva a megyefőnököt, hogy nekik ily kellemetlen perczeket okozott. Egy deli természetű szolga görnyedezett az országhírű talyiga legnemesebb része alatt. E csomagból hatalmas tábla lógott ki erős spárgára kötve, a következő felirással:

Kovács Gusztáv megyefőnök
diszfogata.

Most hogy tárgyatanná vált a nevezetes instaláció ügye, az értékes lomok visszakerültek Debreczenbe. Tudomásunk szerint az ottani muzeumban külön helyiséget fognak létesíteni az örök emlékü talyiga megőrzésére, védelmére pedig két darabantot fognak rendelni, kik élénk előadással fogják emlékeztetni a szemlélőket *Kovács* Gusztáv kellemetlen kalandjára.

* **Munkakerülő bádogos.** *Farkas* István tornyai bádogos megunta a fényes lemezek kalapálgatását, jobbnak látta vándorolva naplopással és szélhámossgal keresni a kenyerét. A jeles pasas bejárt már az meglehetősen területet országból és magántanítónak adva ki magát, pillanatnyi segélyt kért az előjáróságoktól. Most a belügyminiszter körrendeletet bocsájtott ki, melyben megtilja a törvényhatóságoknak és az alája rendelt hatóságoknak, hogy *Farkas*nak segélyt adjanak, mivel nevezett illetőségi helye azokat nem fogja megtéríteni.

* **Merénylet egy kereskedő ellen.** *Budorászi* tudósítónk jelenti *Talp* községében *Goldberger* Ignác csaknem áldozata lett egy régi haragnak. *Goldberger* szombaton este nyugodtan vacsorázott, mikor egy dörrenés zavarta meg a szoba csöndjét. *Goldberger* közelében egy ablak csörömpölve hullott le és egy revolver golyó süvített el a füle mellett. A megrémült kereskedő azonnal a csendőrséghez futott, hol panaszt tett. A csendőrség megindította a nyomozást, azonban eddig eredménytelenül. Valószínű, hogy a község valamelyik elkeseredett embere követte el a merényletet, mivel általános gyűlöletnek van kitéve a faluban. Nincs kizárva azonban az sem, hogy a merénylő egyik régi haragosa volt *Goldberg*nek.

* **Ifj. Kohn Sámuel halála.** Nagyvárad egyik nagykereskedője, ifj. *Kohn* Sámuel folyó hó 17-én meghalt. Előzőleg hosszas betegségben szenvedett. Baja gyógykezelését végett *Budapestre* ment, hol operáltatta magát. A műtét nem sikerült, mivel a betegség már előrehaladott volt. Az elhunyt temetése ma d. u. 5 órakor lesz.

* **Eltemette a homok.** *Oláhkakrus*ról jelenti tudósítónk, hogy ott borzalmas módon lelta halálát egy ember. *Lincz* *Simon* odaváló munkás tegnap délelőtt homokot szállított a falu végén lévő homokbányából egy építkezéshez. A homokot ő maga ásta és rakta föl a szekérre. Már meg volt rakva a szekér homokkal mikor, az ember kiakart mászni a gödörből, melyből a homokot rakta. Kezével fogózkodva csaknem kiért a gödörből mikor a laza homokos talaj beomlott *Lincz* *Inon* derékig temette el. A szerencsétlen ember kiabálására

ez az odaútot emberek néhány perc múlva megszabadították az embert, azonban az oly súlyos belső sérüléseket szenvedett, hogy rövid idő múlva meghalt.

* **A Réti Polgárok Takaréka és Hitelszövetkezetében** tekintettel a csütörtökön tartandó képviselőválasztásra — a befizetések szerdán tartatnak meg. Grósz Sándor igazgató.

* **Ki akar hadapród lenni?** A honvéd-hadapródiskola első évfolyamában a város alapítványából most négy hely van megüresedve. E helyek betöltésére a polgármester pályázatot hirdet, melyre a feltételeket és felvilágosítást a polgármesteri irodában lehet megtudni.

* **A fürdés áldozata.** Még alig mondhatni, hogy megkezdődött a fürdő-szezon és már áldozata van. Hegyközszentimrei tudósítónk jelenti, hogy onnan tegnap fiatal legényekből álló társaság ment a Berettyóba fürdeni. A legényeket több gyermek is kísérte. Ezek a gyermekek különváltva fürödtek. Csaholi Lajos 13 éves gyermek, ki uszni nem tudott a víz partjához közel fürdött, amikor egy kavicsba megbotlott és arccal a vízbe esett. Társai azonnal utána kaptak, azonban a víz a gyermeket egy örvénybe ragadta, hol megfulladt.

* **Öngyilkosság.** Tegnap d. u. 4 órakor a Diana fürdőben a 6. sz. fürdő szobában Reich Jakab Jókay-utca 35. sz. a, lakos házaló egy 9 milliméteres revolverből föbe lőtte magát s a rendőrség részéről megérkezett Berkovits orvos már a beállott halált konstata. Öngyilkoságnak oka ismeretlen, mert a hátrahagyott irás a tett okára felvilágosítást nem tartalmaz.

* **Hűtlen kocsis.** Özv Schlésinger Ignác né Aradi u. 27. sz. a. lakos kocsisári Toldi Ferenczre 40 koronát bízott abból a czélből, hogy a vasutnál bizonyos tárgyakat kiváltson, Toldi Ferencz a rábízott pénzzel megszökött. A hűtlen kocsis ellen a rendőrség körözési rendeletet bocsájtott ki.

* **Berugott vidéki.** Tegnap reggel 7 órakor Farkas Ferencz bihardioszegi földmivel berugott állapotban hajtott a Fő-utczán, s mikor a közkórház előtt a rendőr figyelmeztette, hogy a Sztaraveszky-utca felé hajtsa Farkas ostorával a rendőr felé vágott és tovább hajtott. Az utána menő rendőr másik társával együtt utólrta Farkast ki ez újabb felszólításra sem engedelmesskedett s a másik rendőrt is ostorával megcsapta úgy, hogy a rendőr fejéről a sapka leesett, majd nagysokára a Bémterén táján a rendőr segítségére menő polgár emberek segítségével sikerült csak Farkast a kocsijáról leszállítani s a rendőrségre előállítani. Utközben még Török Bálint városi utca-seprőt is bántalmazta s jobb kezén sérülést okozott. Farkas ellen hatóság elleni erőszak büntette miatt az eljárást tett folyamatba a rendőrség.

* **A jelzálogbank új sorsjegye.** A börzén is, a nagypublikum körében is élénken jegyzik elő a Magyar Jelzálogbank új sorsjegyeit. Azok pedig, akiknek régi három százalékos nyereseménykötvényei vannak, szinte kivétel nélkül bejelentették, hogy számot tartanak az új sorsjegyekre, amelyek olyan nagy nyeresemnyekkel kecsegtetik a tulajdonosokat, hogy hasonló kedvező esélyű sorsjegyünk nincs is. Aki régi sorsjegyét új sorsjegyre becsereéli, kitűnő üzletet csinál. Az új sorsjegy mint befektetési papíros is legelső rendű. A sorsjegy ára föltétlenül megtérül s a nyeresemnyekre — évenként hat huzása van az új sorsjegyeknek milliós, félmilliós nyeresemnyel — a sorsjegy eredeti tökéjének megterítése mellett tulajdonbepén évi hat koronáért játszik az ember. Ezzel szemben csak arra kell rámutatni, hogy egy bécsi sorsjegy igérvénye, amely csak egyetlen egy huzásra szól s mindössze négyszázezer koronás nyeresemnyt ígér, husz koronába kerül. Mire a konverzió terminusa pénteken 22-én lejár a nagy pénzügyi művelet be is lesz fejezve, mert aligha akad sorsjegytulajdonos, aki az új sorsjegyeket magának ne biztosította volna.

* **Terrorizáló munkások.** A sztrájkoló malmi munkások tegnap ismét megtámadtak az Adria malomban dolgozó munkások közül többet és tettelesen bántalmazták őket azért, mert a sztrájk alatt dolgoznak. Nevezettek ellen magánosok elleni erőszak vétsége miatt a bünyádi eljárás folyamatba tetetett.

* **A gondatlanság áldozata.** Páms Miklós oláhborogói lakosnak 2 éves Miklós nevű fia tegnap délután minden felügyelet nélkül játszódott az udvaron. Eközben egy nagy, alacsony karimájú dézsa közelébe jutott és ott kezdett játszani. Majd bele is nyult a vízbe és akkor megcsuszott a lába, mire a dézsába bukott és belefulladt. A szülőket gondatlanság terheli, miért is az ügyészség megindította a vizsgálatot.

SZINHÁZ.

Szerda: Koldusgrót.
Csütörtök: Csöppség.
Péntek: A Legvitézebb huszár.
Szerdán, csütörtökön, pénteken, *Kornai Béla és Örtői Flóra* vendégföllépte.
A szombati előadás *Márkus Emilia* föléptét tervezik. Vasárnap utolsó előadás. A B. bérlők bérlete héttől a C. bérlőké kedden jár le.

Parasztbecsület. — Pillangó kisasszony.

A színházi szezon a végét járja. A zenekedvelő közönségnek élvezetes estét szerzett az igazgatóság, a Parasztbecsületet és Pillangó kisasszonyt adta elő. S ez volt a szezonnak utolsó opera előadása.

Mind a két darabot játszták már a múlt héten nagyobb érdeklődés mellett. Igaz, hogy akkor a táncművészek is fokozták a kíváncsiságot s így nem csoda ha most e két remek alkotást kevés közönség nézte végig.

Az előadásról akkor elmondtuk a véleményünket. Most is csak az a mondani valónk volna. Legfeljebb azt tesszük hozzá, hogy a zenekar nem volt kibővitve s Pillangó kisasszony figyelemmel volt véleményünkre s helyenként tökéletesebb alakítást nyújtott.

Meglepetésben is volt része a közönségnek. Pingarten szerepét Dési Alfréd, a közönség régi kedvence játszotta. Dési most a debreczeni társulatnak tagja s átutazóban van városunkban. Ezt az alkalmat felhasználta, beugrott Pingarten szerepébe, hogy a közönséget újra láthassa. A meglepett közönség meleg tapssal fogadta egykori kedvencét.

—dy.

EGYESÜLETEK.

* **A Barabás-társaság** szombaton tartott rendkívüli összejövetelén egyhangulag elhatározta, hogy továbbra is fennfog maradni és sürgönyileg tudatta Barabás Bélát ragaszkodásáról. Az asztaltársaság ezen összejövetelén elhatározta, hogy üléseit ezentul vasárnap helyett szombat este tartja.

SZERKESZTŐI PÓSTA.

Sz. T. Helyben. Dehogy volt kérem tünetés. Sem a székesegyházban csütörtökön, sem vasárnap Ujvároson. Hanem hát ha az a szenzációs czim és czikk elmarad a Friss Ujságból,

akkor néhány száz példánnyal kevesebbet tudtak volna eladni belőle. Ennyi az egész üzlet. A jó izlésű ember persze, hogy megbotránkozik az ilyen eljárásról. De a váradiak, sajnos, már régen megszokhatták volna az ilyet.

NYILTTÉR.

TÖRT SZÁMOK

TANÍTÁSA ÉS TANULÁSA

közéiskolába készülő
tanulók, kisiparosok
és kisgazdák számára.

Irta: **RÁTKAY JÓZSEF.**

Kapható a

Szent László nyomdában.

Szilágyi Dezső-utca 5. sz.

Ára **20 fillér.**

Vidékre 25 fillér előleges beküldése
mellett bérmentesen küldetik meg.

KÖZGAZDASÁG.

Értéktőzsde.

Budapest, június 18.

Oszták hitelrészvény	— — —	678.—
Magyar hitelrészvény	— — —	796.—
Leszámitoló bank	— — —	506.—
Rimamurányi	— — —	525.—
Oszták-m. államvasuti részvény	— — —	670.—
Közuti vasut	— — —	594.—
Városi villamos vasut	— — —	327.50

A gabonatőzsde határideje.

Budapest, június 18.

Buza okt.	— — —	16.82
Rozs okt.-re	— — —	17.12
Tengeri április 1906	— — —	14.—
Zab ápr.-ra	— — —	13.64
Repce aug.-ra	— — —	—.—

Hivatalos árfolyamok.

A budapesti áru- és értéktőzsde 1906 jun. 19-án.

Magyar aranyjáradék 4%	— — —	113.50
Magyar koronajáradék 4%	— — —	95.29
Magyar keleti vasuti államkötvény 4%	— — —	95.50
Magyar földterhermentesítési kötvény 4%	— — —	85.50
Horvát-szlavon földterhermentesítési kötvény	— — —	98.—
Magyar gyermekny sorsjegy-kölesön	— — —	211.—
Tisza-szab. és szegedi sorsjegy-kölesön	— — —	158.—
Oszták járadék papirban	— — —	99.50
Oszták járadék ezüstben	— — —	100.50
Oszták korona járadék	— — —	158.—
Oszták járadék aranyban	— — —	16.75
1860. oszt. államsorsjegyek	— — —	812.—
Oszták-magyar bankrészvény	— — —	57.65
Magyar hitelbank részvény	— — —	817.50
Oszták hitelbank intézeti részvény	— — —	675.75
Oszták-magyar államvasuti részvény	— — —	680.60
Német birodalmi márka	— — —	19.10

London vista	117.25
Páris vista	240.15
20 márkás arany	95.42
20 frankos frankos (Napolendor)	23.46

Forgalmi kimutatás 1906 jun 11-12
 Tiszta buza körülbelül 130 htl — Kétszeres buza 60 hltr Rozs 70 hltr Árpa 50 hltr Zab 60 hltr Tengeri 70 hltr burgonya 80 hltr.

Lábasjóságok Hizott sertés mintegy 80 zélhizott 95 drb 2 évestől feljebb 350 drb 290 től feljáb 290 Sült 260 drb malacz 180 drb Vagó marha 88 brb Jármos ükör 435 drb Felső tehén 370 drb Borju 200 drb bivaly 05 drb juh és kecske 150 drb Ló 657 darab

A Szerkesztőnek felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Köszvény- és rheumabetegeknek,

kik ezen betegségekől alaposan szabadulni akarnak, nem ajánlható elége a valódi Vilmos-féle köszvény és rhema elleni vértisztító tea Készítője Wilhelm Ferencz gyógyszerész, cs. és kir. udvari szállító, Neunkirchen, Alsó-Ausztria; a párisi és mellbournei kiállításokon a legmagasabb díjjal — arany éremmel — lett kitüntetve. Kapható Franz Wilhelm, gyógyszerész, cs. és kir. udvari szállító nál Neunkirchen, Alsó-Ausztria valamint a nevesebb gyógyszerárakban és drogueriákban.

Kapható Franz Wilhelm gyógyszerész cs. és kir. udvari szállító nál Neunkirchen, Alsó-Ausztria, valamint nevesebb gyógyszerárakban és drogueriákban.

HIRDE TÉSEK

jutányos árban felvételnek a

„TISZÁNTÚL“

kiadóhivatalában.

Felhivás!

A Magyar Jelzáloghitelbank 3%-os nyereség-kötvényei legközelebb konvertáltatni fognak miért is ezen

3%-os jelzálogsorsjegyek

konvertálás céljából nálunk már most bejelenthetők.

A konvertálási művelet során nem konvertált kötvények helyébe lépő s kitűnő sorsolási tervvel bíró

új sorsjegyekre

előjegyzésekkel az eredeti feltételek mellett darabonként

20 korona lefizetése ellenében elfogadunk.

Nagyvárad, 1906. június 2.

POLGÁRI TAKARÉKPÉNZTÁR RÉSZVÉNYTÁRSASÁG,

Kossuth Lajos-utca.

Telephon 205.

Nagyvárad város

VILLAMOS MŰVE

Arteszi és a. érd. izzólámpa körtéket tart raktáron 3. legfeljebb 34 watt fogyasztásúakat, hogy izzólámpa körtéket tart raktáron 3. legfeljebb 34 watt fogyasztásúakat, melyek legolcsóbb áron kaphatók. A sima izzólámpa ára darabonként 72 fillér. homályos (matt), szines fényképsz. lámpák és utókezesű izzólámpa különlegességek uzvanasak kerteli áron kerülnek eladásra. Ugyancsak kaphatók nernst-lámpák és osmium-lámpák gyeregyárunkat 15 watt fogyasztással.

Csillárok, és villamosmotorok eredeti gyári árak mellett vilámpák

kaphatók A villamos mű igazgatója részéről.

villamosvilágítási

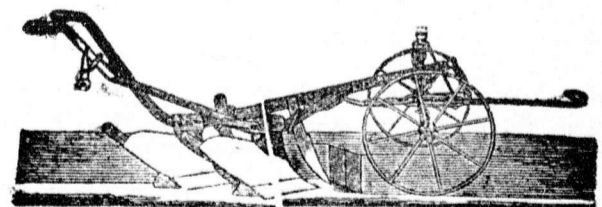
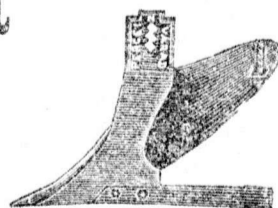
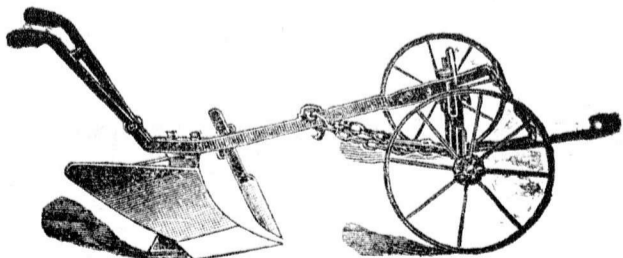
és erőátviteli berendezések felszerelését, bővítését, átalakítását, javítását, vilámpák kezelését, hozzávaló szőnpálozók szállítását, berakását és minden e szakmába vágó munkálatokat a legolcsóbb ár mellett.

Nagyobb megrendeléseknél megfelelő engedély. Költségvetés ingyen.

PERGE és ROZSLAY gazdasági gép- és ekegyára

utóda

Gyár: Lukács György-u.

Nagyváradon.

Raktár: Nagyvásár-tér.

Mindennemű talajviszonyoknak megfelelő ekéket és egyéb talaj-

művelő eszközöket készít a legjobb minőségben.

Hirdetés.

A »NAGYVÁRADI HITELBANK« részvénytársaság. (Kossuth Lajos-utca 10. sz.)

Elfogad betéteket.

Legalább 3 hóig elhelyezett összeg után 5%-os kamatot fizet.

Leszámitol váltókat.

Előlegel ad: értékpapirokra, ékszerre és terményekre.

Jelzálog kölcsönt nyújt: házakra és földbirtokra.

Az igazgatóság.

Árverési hirdetmény.

Nagyvárad város tulajdonát képező Széchényi-tér 14 számú telken lévő magtár helyiség bérbeadása céljából 1906. évi június hó 28-án d. e. 10 órakor a városház bizottsági termében árverést fogok tartani.

A magtár bérletének kikiáltási ára 1300 korona s a jelenleg érvényben álló szerződésben, — mely szerződés egyszermind árverési feltételekkel is szolgál, — körvonalozott egyéb mellékszolgáltatások.

Árverelni szóval, vagy írásban zárt ajánlat útján lehet. Bánatpénzül a kikiáltási ár $\frac{1}{4}$ része vagyis 325 korona teendő le készpénzben, vagy óvadékképes értékpapirokban. A bánatpénz zárt ajánlat esetén ahhoz csatolandó, szóbeli árverelő által pedig az árverési küldöttség elnökének kezéhez fizetendő, illetve teendő le.

Zárt ajánlatok a fent kitett határidőig alulírottánál nyújtandók be.

Árverelőket tett ajánlatuk azonnal, ellenben Nagyvárad városát csakis az árverés eredménye felett hozandó határozatának jogerőre emelkedésével kötelezi.

Árverelő annak elismerésül, hogy az árverési feltételekkel szolgáló szerződést ösmerik s azt magukra nézve kötelezőnek elfogadja, zárt ajánlattevők részéről az ajánlatba világosan kiteendő.

Az árverési feltételekkel szolgáló szerződés alulírott hivatalos helyiségében a hivatalos órák alatt megtekinthető.

Nagyvárad 1906 június hó 15-én,

Komlóssy József,

mint az árverelő küldöttség elnöke.

Dorongosi dűlőben

Szy József féle teljesen beültetett és termő szőlő 9 parcellában eladó. Venni szándékozók értekezhetnek a Polgári Takarékpénztárban Kossuth Lajos utca 4 sz.

Ugy a 3°-os Magyar jelzálog hitelbank nyere-mény kötvényeinek konvertálására, valamint a nem konvertált kötvények helyett kibocsátandó új sorsjegyekre előjegyzést már most elfogadunk.

Nagyvárad Takarékpénztár r-t.

3°-os jelzálog sorsjegyek

K I C S E R É L É S É T

Új nyere-ménykötvényekre
EREDETI feltételek mellett

költség- és jutalékmentesen

E L V Á L L A L J U K.

Biharmegyei Takarékpénztár.

Pártoljuk a hazai ipart! Ne vigyük pénzünket idegenbe,

hanem vásároljunk kizárólag magyar készítményű

BÚTOROKAT

gyári árban, kezeség mellett a

Magyar Műbútorgyár Részvénytársaságnál

NAGYVÁRADON, FŐ-UTCZA ELEJÉN.

Ipari és kereskedelmi vezető: PORJESZ HERMAN.

Teljes lakás- szálloda- és kávéházberendezések műipari vállalata.

Kivánatra tervek és költségvetések. — Telefon 421 szám.

3°-OS Jelzálog sorsjegyek

nálunk már most bejelenthetők konvertálás céljából.

Elfogadunk előjegyzéseket

új jelzálog sorsjegyekre

az eredeti feltételek mellett.

Főnyere-mény: Egy millió korona.

Előjegyzéseknél darabonként 20 korona óvadék csatolandó

Ezen sorsjegyekre kölcsönt a legelőnyösebb feltételek mellett nyújtunk és drágább kölcsönöket konvertálunk.

BIHARMEGYEI KERESKEDELMI, IPAR- és TERMÉNYHITELBANK

Nagyvárad, Teleky-utca 3. szám.

Telefon: 46. szám.